პაატა ტურავა

ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი

თბილისი, 2016
გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

ყველა უფლება დაცულია. ამ წიგნის არც ერთი ნაწილი (ეს იქნება ტექს-ტი, ფოტო-ილუსტრაცია თუ სხვა) არანაერი ფორმით და საშვალებით (იქნება ეს ელექტრონული თუ მექანიკური), არ შეიძლება გამოყენებუ-ლი იქნას საავტორო უფლების მქონე სუბიექტის წერილობითი ნებართ-ვის გარეშე.

საავტორო უფლებების დარღვევა ისჯება საქართველოს კანონმდე-ბლობით.

© გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, 2016
© პაატა ტურავა, 2016

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო"

თბილისი, მ. კოსტავას №75; ტელ:. 238 35 99; 557 51 51 34

ელ-ფოსტა: Lawyers.world@yahoo.com;

ვებ-გვერდი: www.law.ge

https://www.facebook.com/PublishingHouselawyersworld

ISBN 978-9941-9477-8-0

წინასიტყვაობა

ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი არის სასწავლო დისციპლინა, რომელიც შეისწავლება საუნივერსიტეტო განათლების ბაკალავრიატის საფეხურზე. ის მიეკუთვნება სავალდებულო დისციპლინების ჯგუფს. ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის ინსტიტუტების ცოდნა არის ადმინისტრაციული სამართლის კერძო ნაწილის დისციპლინების და ადმინისტრაციული საპროცესო სამართლის შესწავლის საფუძველი.

სახელმძღვანელოს მიზანია სტუდენტებს გააცნოს ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის ძირითადი ცნებები და ინსტიტუტები. საგნის შესწავლა იწყება მისი კონსტიტუციური საფუძვლების გაანალიზებით. სახელმწიფო ხელისუფლების მოწყობის სისტემაში საჯარო მმართველობის ორგანიზაციული მოწყობის საკითხის შესწავლა არის ადმინისტრაციული სამართლის არსის გააზრებისათვის მნიშვნელოვანი პირველი ნაბიჯი. მას მოსდევს საჯარო მმართველობის განხორციელების სამართლებრივი ფორმების და გადაწყვეტილების მიღების პროცესის შესწავლა. ადმინისტრაციული სამართალი არის საჯარო მმართველობის სამართალი. ამ მარტივი ჭეშმარიტების სირთულე მდგომარეობს საჯარო მმართველობის ცნების ორაზროვნებაში. ადმინისტრაციული სამართლის მიმართ სტუდენტების თავშეკავებულობა (შიში) გამოწვეულია საგნის შესწავლის არასწორი მეთოდის გამოყენებით. შეუძლებელია ადმინისტრაციული სამართალის შესწავლა თუ კი ხელში არ გიჭირავს ის მთავარი გასაღები, რომელსაც შეყავხარ სამართლის ერთ-ერთ რთულ და მრავალფეროვან დარგში. საჯარო მმართველობის არსის სწორად გააზრება, მისი ორგანიზაციული და ფუნქციური გაგების გამიჯვნა და კანონმდებლის მიერ შემოთავაზებული ადმინისტრაციული ორგანოს ცნება არის გზამკვლევი ადმინისტრაციული სამართლის ლაბირინთებში. წიგნი სტუდენტებს მათთვის გასაგებ ენაზე და სტრუქტურის გამოყენებით უხსნის ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის სილაბუსით გათვალისწინებულ საკითხებს და ხელს უწყობს იმ ფუნდამენტური უნარების გამომუშავებას, რომელიც აუცილებელია ადმინისტრაციული სამართლის კერძო ნაწილის საგნების შესასწავლად და საჯარო მმართველობის ცალკეულ სფეროებში პრაქტიკული საქმიანობისათვის.

სარჩევი

წინასიტყვაობა.. 3
თავი I - საჯარო მმართველობა 9
§1. საჯარო მმართველობის ცნება და არსი 9
§2. საჯარო მმართველობის ელემენტები 13
§3. საჯარო მმართველობის ორგანიზაციული მოწყობა 16
§4. ელექტრონული მმართველობა... 21
§5. ადმინისტრაციული ორგანო 24
§6. თანამედროვე სახელმწიფო როგორც მმართველი სახელმწიფო 25
§7. საჯარო სამსახურის რეფორმა.. 32
§8. საჯარო მმართველობის პრივატიზაცია 35

თავი 2.. 42
ადმინისტრაციული სამართალი 42
§9. ადმინისტრაციული სამართლის სისტემა 42
§10. ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის წყაროები 45
§11. ადმინისტრაციული სამართლისა და კერძო სამართლის გამიჯვნა 47
§12. ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მოქმედების სფერო 51

თავი 3.. 55
ადმინისტრაციული სამართლის ძირითადი
(პრობლემური) ცნებები 55
§13. დისკრეციული უფლებამოსილება 55
1. დისკრეციული უფლებამოსილების ცნება და არსი.............................. 55
2. დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძვლები 57
3. დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძვლები 57
4. შეცდომა დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელებაში
და მისი სამართლებრივი შედეგები 58
§14. განუსაზღვრელი ცნებები 60
§15. შეფასების თავისუფალი სივრცე 61

თავი 4.. 65
ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის პრინციპები............ 65
§16. კანონიერების პრინციპი.. 65
§17. კანონის წინაშე თანასწორობა.. 70
§18. საქმის მიუკერძოებლად გადაწყვეტა.. 73
§19. საქვეყნოობა და საიდუმლოობა 75
§20. თანაზომიერების პრინციპი 76
§21. კეთილსინდისიერებისა და კანონიერი ნდობის პრინციპი................ 79

თავი 5.. 82
ადმინისტრაციული ორგანოს საქმიანობის.......................... 82
სამართლებრივი ფორმები 82
§22. ადმინისტრაციული ორგანოს საქმიანობის

ფორმების მნიშვნელობა... 83
§23. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი 85
1. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ცნება და მნიშვნელობა... 85
2. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ცნების ელემენტების განმარტების სასამართლო პრაქტიკა 94
3. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის სახეები... 98
4. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ოფიციალური გაცნობა... 102
5. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერება და უკანონობა 108
5.1. კანონიერი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი... 109
5.2. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ფორმალური და მატერიალური კანონიერება 110
5.2.1. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ფორმალური კანონიერება... 111
5.2.2. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მატერიალური კანონიერება... 114
5.3. უკანონო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი... 116
5.4. არარა ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი 117
6. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გაუქმება ადმინისტრაციული ორგანოს ინიციატივით 119
6.1. ბათილად და ძალადაკარგულად გამოცხადების ინსტიტუტების გამიჯვნა ადრესატზე მათი სამართლებრივი შედეგების მიხედვით...... 122
6.2. ბათილად და ძალადაკარგულად გამოცხადების ინსტიტუტების სამართლებრივი ბუნება 123
6.3. აღმჭურველი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად და ძალადაკარგულად გამოცხადება 124
6.3.1. აღმჭურველი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად გამოცხადება 124
6.3.2. აღმჭურველი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ძალადაკარგულად გამოცხადება 126
6.4. მხარის კანონიერი ნდობა და კომპენსაცია....................................... 131
7. ამკრძალავი (მავალებელი) ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად და ძალადაკარგულად გამოცხადება 132
7.1. ამკრძალავი (მავალებელი) ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად გამოცხადება 132

7.2. ამკრძალავი (მავალებელი) ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ძალადაკარგულად გამოცხადება 132
§24. ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი 135
1. ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ცნება 135
2. ადმინისტრაციული წარმოება ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემასთან დაკავშირებით 137
3. ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერება 139
3.1. ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ფორმალური კანონიერება 139
3.2. ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მატერიალური კანონიერება 141
4. უფლების დაცვის სამართლებრივი საშუალებები 143
§25. რეალაქტი 144
1. რეალაქტის ცნება 144
2. რეალაქტის გამოვლენის ფორმები 145
3. სამართლებრივი საფუძვლები 147
4. უფლების დაცვის სამართლებრივი საშუალებები 148
§26. ადმინისტრაციული ნების გამოვლენა 150
§27. ადმინისტრაციული ხელშეკრულება 152
1. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების საკანონმდებლო საფუძველი 152
2. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების ცნება 153
3. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების გამიჯვნა სამოქალაქო-სამართლებრივი ხელშეკრულებისაგან 154
4. ადმინისტრაციული ხელშეკრულება და ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი 157
5. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების კანონიერება 162
5.1. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების ფორმალური კანონიერება.. 162
5.2. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების მატერიალური კანონიერება 164
6. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების ბათილობა 165
7. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების შესრულებასთან დაკავშირებული დავების გადაწყვეტა 165
თავი 6 167
ადმინისტრაციული წარმოება 167
§28. მარტივი ადმინისტრაციული წარმოება 167
1. ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების საფუძველი 168
2. ადმინისტრაციული წარმოების სუბიექტები 168
3. ადმინისტრაციული წარმოების ენა 170
4. ვადა ადმინისტრაციულ წარმოებაში 171

5. ადმინისტრაციული წარმოების მონაწილეთა უფლებები 172
6. გადაწყვეტილების მიღების პროცესი 173
§29. ფორმალური ადმინისტრაციული წარმოება 175
1. დაინტერესებული მხარის მონაწილეობა ფორმალურ ადმინისტრაციულ წარმოებაში 176
2. მოწმე და ექსპერტი 176
3. ზეპირი მოსმენა 177
4. გადაწყვეტილების მიღება 179
§30. საჯარო ადმინისტრაციული წარმოება 180
1. ზოგადად 180
2. საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების თავისებურებები 180
3. გადაწყვეტილების მიღება 182

თავი 7 183
ადმინისტრაციული საჩივარი 183
§31. ადმინისტრაციული საჩივრის ცნება 183
§32. წარმოების სახე და სამართლებრივი საფუძველი 184
§33. ადმინისტრაციული საჩივრის წარდგენაზე უფლებამოსილი სუბიექტი 185
§34. უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანო 186
§35. საჩივრის წარდგენის სამართლებრივი შედეგები 186
§36. წარმოების მიმდინარეობა 187
1. საჩივრის დასაშვებობა 188
2. საჩივრის დასაბუთებულობა 189
2.1. ფორმალური კანონიერება 189
2.2. მატერიალური კანონიერება 192
§37. უკანონო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი 192
§38. არარა ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი 194
§39. ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილება 195

თავი 8 196
ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის აღსრულება 196
§40. აღსრულების ცნება და არსი 196
1. აღსრულებაზე უფლებამოსილი ორგანო 197
2. აღსრულების საფუძვლები 199
§41. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის აღსრულების საშუალებები 202
1. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის აღსრულების დავალება სხვა პირისათვის 203
2. ჯარიმა 203

3. უშუალო იძულება...205
§42. ფულადი მოთხოვნების აღსრულება...206

თავი 9..208
სახელმწიფოს პასუხისმგებლობა 208
§43. ადმინისტრაციული ორგანოს პასუხისმგებლობა 208
1. შესავალი...208
2. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების სახელმწიფოსათვის დაკისრების საფუძვლები...209
2.1. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლები...210
2.2. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების წარმოშობის წინაპირობები..212
3. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების წარმოშობის გამომრიცხველი გარემოებები 214
§44. საკუთრების უფლების არაპირდაპირი შეზღუდვა...........................216
(ირიბი ექსპროპრიაცია) 216
1. ზოგადი...216
2 ირიბი ექსპროპრიაციის ელემენტები...217
3. სამართლებრივი შედეგი..219

თავი 10..221
ინფორმაციის თავისუფლება..221
§45. ინფორმაციის თავისუფლების არსი 221
§46. ინფორმაციის თავისუფლების სამართლებრივი საფუძვლები...222
§47. საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე უფლებამოსილი სუბიექტები 223
§48. საჯარო ინფორმაციის ფორმა..224
§49 ღია და დახურული საჯარო ინფორმაცია 226
§50. კოლეგიურ საჯარო დაწესებულებათა სხდომების საჯაროობა.....233
§51. ინფორმაციის დაუყოვნებლივ გაცემა 234

§52. საჯარო მმართველობის ორგანიზაციული მოწყობის საჯარო-სამართლებრივი საფუძვლები
1 საქართველოს კანონი
საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ 236
2 საქართველოს კანონი
საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ 279